

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(ગુજરાત કોપીરાઈટ વિભાગ)

અનુક્રમાંક ૭૪૫ કિંમત -

ગ્રંથનામ શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા (૧૦૮ અધ્યાયો)
અર્થ (૧૦૮ અધ્યાયો)

વર્ગાંક -

રાના ગોપીચંદ

ના

હીંદુસ્થાની ખેલના ગાયેણ.

પનાવનાર,

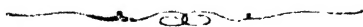
નસરવાંનજ મેહરવાંનજ પાંનસાહેબ.

જીકટોરીઆ અને એલફીનસ્ટન નાટક મંડલોના માલિક,

મીં કુવરજ શોરાખજ નાજરે.

જાપાવી પરચ કીધાછે.

મુદ્રા :

કુપર કુંપની, - મેડો સ્ટરીટ, કોટ.

હોરાખજ જમશેદજીની કુાં, કાલ્યાદેવી રોડ.

૧૮૭૪.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈ સંગ્રહ
૭૧૫

અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી " નવ્ય પ્રીટિંગ પ્રેસ—અમર ગેટ નોં ૪ થી.

રાજા ગોપીચંદ

સાધુઓંકા ગાના—દુનીઆંકી ઠગાઈ.

૫૮.

(“બીચરી કોન સુધારે નાથ બીન” —એહ રાહ ૫૧)

જેહાં કુઠી એહ સારી સમજો, કુઠા સખ એહ પસારારે.

કાયા કુઠી, માયા કુઠી, સનસાર સારા ખોટારે,
સાચ સંહેખતો વોહી પ્રભુ, સાચસે હવે જો નયાંસા રે.

પલમે ખમદલે રંગ નયે, ઐર પલમે ઢંગ નયે ખમદલે રે,
કધુ ભરોસા નાંહી જગકા, પલમે ઢલે જગ સારા રે.

માલ ખજાના ધન હોલત સખ, જોખન ઐર જવાની રે,
નાહીં હવે કીસીકે એહ યારો, ઠગપનસે જગ હારા રે.

કહન રસ્તા યાંહાંકા ભાઈ, ખસતી જુહારી સારી રે,
કોઈ કહે એહ ગહરી મેરી, કોઈ કહે ધન મેરા રે.

નપાયે રહા ન કુછ રાજા મે, ધર્મને નામ કુખાયા રે,
નીતી રતનતો કુખા જલમે, સત્યને હાત પસારા રે.

છાંડકે ભોગકો આપતો સાંઈ, જોગ લીઆ હમ સખને રે,
કુશમન દુનીઆ સારી કીની, માલીક એક હમારા રે.

સુખ કુખમે વોહી સાહેબ સાચો, જલ થલકો જો વાલી રે,
હર પલ વાકો સુમરન કરીએ, જો નાથ હમારા ખ્યારા રે.

મનકી ચીંતા દુર કરે વોહ, આરામકો નીર દેવે રે,
કાલક ધોવે દીલકી સગરી, કાટે પાપ અંધારા રે—

ગોસાંઈએાંકા ભજન.

પુદાઈ મોહોબત.

૫૬ છંજોટી.

(“ નાથ કચેસો મંજકો બંધ છુડાચો.”—એં રાહ પર.)

રામ તોરે નામકી ધુમ મચાઈ,
અંગ ખાક ભયુત રમાઈ.—રામ તોરે નામકી.

કાનન મુદરા-હાથન માલા,
કફની મટીમે રંગાઈ;
જય તપ હરકી મનમા લગાઈ:
અલ્પ પુકારત ભાઈ.—રામ તોરે નામકી.

બન બન ભટકત-પતીઆં ચખાવત,
હડીઆન તનકી જલાઈ;
ધુપ ન શીતમે વસતર લીનો:
પુંગી નાદ બજાઈ.—રામ તોરે નામકી.

ધયાનમે તોરે-પ્રભુ પીઆરે,
સુધ બુધ મારી ગમાઈ;
લઈ ન જગકી કીની કંકુભી:
સીસપે જટીઆં બદાઈ.—રામ તોરે નામકી.

માત પીતાભી-બુલ ગયે હમ,
બુલે બહેન ઝૈર ભાઈ;
નાથકે ધયાનમે ડુનીઆ બુલાઈ:
ઝૈરભી બુલે સગાઈ.—રામ તોરે નામકી.

રામ તુહી-આરામકે વાલી,
તુહી કરેગો રસાઈ:
તન મન તોએ અરપન કીનો:
આગનયા તે હારી ઉઘાઈ.—રામ તોરે નામકી.

મૈનાવત રાનીકી ૫મ લેલ દૈએતકા પચરંગ ગાના.

લાવની,

(“ મન મોહન બળવે બાંસરી, જોવાલન ઘેરી” —એહ રાહ પર

ચુલુ ગાવત તેહારે લોગરે, મૈનાવત રાની મૈનાવત રાની,
સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુહી ઐર શયાની.

ગોપીચંદ તેહારે પુત-બડો તાજદાર, બડો તાજદાર,
સખ ગૌડ બંગાલે ખીચ, વોહી સરદાર.

આચા આચારે, અમ બોલતેમ આચા તુમ સુનતેમ,
અયેસા અયેસા રે, રાની નજર નેઈ દેખ તેમ;
સારા સારારે ગુચ્છલ હુંડા નેઈ મીલતેમ :

} આચા,

સચા સચારે એહી બહમાન-શીરીશતા નુરાની શીરીશતા નુરાની,
સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુહી ઐર શયાની.

કહા કહારે, તારીફ ‘કર’ કહા વાકી,
નાહી નાહી રે, રાની કંહી અયેસી દેખી;
બહી બહી રે, માત ધરમી વોહ પાંહંકી:

} બલા,

નામી નીરમલ નીતીમાન, જયેસો ગંગ પાની, જયેસો ગંગ પાની,
સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુહી ઐર શયાની.

ગાહ ગાહ યા, કીરતી હયાચી આમહી ગાહ યા,
પાહુ પાહુ યા, માતોશરીલા હી, પાહુ યા;
ધેહુ ધેહુ યા, આશીરવાદ તોગા ધેહુ યા :

} બર,

સરવાચા હોઈલ કલયાન, બર આઈકલી તીચો વાનો, આઈકલી તીચો વાનો,
સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુહી ઐર શયાની.

પોએ પોએરે, સાંત આંગા તી એતલી,
 ખંઈ ખંઈ ના, માદરી અહી ખંઈ પોએલી;
 ચેહ ચેહરે, ગોયાંત એકહી ના અહલી:

} બારે,

દેવ બરી અહેંચ તું રાખ, આમચી સાએબાનો, આમચી સાએબાનો,
 સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુહી ઐર શયાની.

આવો આવો રે, દરશત માતના એ લખએ,
 એના એના રે, પ્રતાપચી સુખી થઈએ;
 ખરી ખરી રે, સુખી નાર તે એને કહીએ:

} વારે,

સતવંત એચી નવ કોઈ, ગુણીને માની, ગુણીને માનો,
 સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુહી, ઐર શયાનો.

પરવર તુ, સાચા મુદામ તેરા રખીઓ,
 પરવર તુ, જામે આરામ ભર દીજીઓ,
 પરવર તુ, કરમે રહેમ તેરા કીજીઓ.

} બધા.

રખીઓ સખકો ખુશ ખુરખ, કરકે મહેરબાની, કરકે મહેરબાની,
 સખ સુંદર નગરમે સુંદર તુ હી ઐર શયાની.

મૈનાવંત રાનીકી આમદ.

હોરી—જોગીઆ.

(“બાંકે મીરજાને ધુમ મચાઈ”—એહ રાહા.)

આઈ આઈ મૈનાવત રાની,
 રાની શેહર સુંદરકી શયાની.—આઈ આઈ.

હરકી દયાસે રહે સુખી જગમે,
 સુખી સદા પુત સંગરે;

સરતાજી રાજકી જુગ જુગ જીઓ :
 તુમકો-ભલા તુમકો મુખારીક એહ વાનો-ભલા.
 રાની શેર સુંદરકી રાયાની.—આઈ આઈ.

દગાખોર દુનીઆ.

પદ—પીલુ

(" ગુરુ કુરેખા જન પાચારે ભાઈ.—એહ રાહ પદ.)

જગત સનસારમે સારી ઠગાઈ,
 જીવન નાહી એહ ખાલી બડાઈ.—જગત સનસારમે.
 ગુરનાથકે ધયાનમે જગ છોડા,
 જોગ સીઆ ભોગસે મુગ મોડ—જગત સનસારમે.
 ભવ સાગર ખીચ તીરના કહનરે,
 કુખ મુખે લાખો વાકે મૌજનમે.—જગત સનસારમે.
 મારગ નાહી ભાઈ સીધો-ચાંહંકો,
 પોહોંચે કાંહાં રાહી નીકલો કાંહંકો.—જગત સનસારમે.
 કંહાંકે ખેટે, કંહાંકેરે બંધ ભાઈ,
 નાહી કો હમરો સીવા એક સાંઈ.—જગત સનસારમે.
 આરામ છોડા, છોડા ચયેનરે,
 ભજે રામ નામ દીનભી રયેન રે.—જગત સનસારમે.

યજ્ઞદાનકી સીતાએશ.

કુંનરી—જીંજોટી.

(" લાગીરે મોરી જન.—એહ રાહ પદ.")

ભજ મનરે ભજ રામ,
 દુનીઆ ખુલાએકે—ભજ મનરે

જીવન થોડા—રસતા ખીકટ રે,
જપ હર પલ હર નામ—ભજ મનરે.

ભોગકો છોડ—જોગકો લેના,
કઠન કઠન રે એહ કામ—ભજ મનરે.

ગોપીચંદકી તારીફ.

કુંમરી—જાજોડી.

(“નથનીદા મોતી, હો મોરે રાજા”—એહ રાહ ૧૨)

નગરીકો પીતા, હો ગોપીચંદા,
તોરે ચરનકો લાગે રે.—નગરીકો પીતા.

રતન સીંવાસન, સોભે સુંદર તોએ.
કલગી કુકે તોરી.—હો ગોપીચંદા.

જાલીમ મૈત.

ગજલ.

(“દાલ જીન લે ગયા મેરા એક ચાર ચમનમે”—એહ રાહ ૫૨)

સોને હયેં હજારોં યાંહાં ખેયાર ફપરમે,—કુનોઆકી જફાસે.
કયા પીરે જવાં એકસા હયેં આઆર ફપરમે.—અજલકી હવાસે.

લયેલીકી જુદાઇમે યા મજનુતો દીવાના,—ઘૌર ખેકસો નાલાન,
ગમ અપના ન પોહ કર સકા ઇજહાર ફપરમે.—નાલાઆ સદાસે.

રસ્તમપે કીઆ ગલબા અજલને જો હુછલ કર,—વંહીં હસકો દખાયા,
હો કુશતા પડા જાકે અસફનદયાર ફપરમે.—ખસ હાલે તપાસે.

દારાબ ઝૌર નૌરીરવાં જમશીદ ઝૌર કાઉમ, — ગયે જરે જમકે,
પીઈ જમને કના લેટા સહરયાર કપરમે. — હો જરે કળસે.

ફરહાદસે જુસ દમ કીઆ શીરીને કીનારા, — લીઈ કીસને કહો દાદ,
અમજલને ભિજા ઉસકા હો ગમ ખાર કપરમે, — કુછ મહેરો મયાસે.

કુચુફે જલી પાકા રહા કુછ ન સીવા નામ, — ઇસ વરફે જેહાં પર,
સોતે હયે અમમ દીલબરો દીલદાર કપરમે, — વોહી દમતે કનાસે.

તદખીર ચલી કુછ ન ફલાતું કી કળ પર, — લુકમાં હુવા આજેજ,
ગયે સાય હજરોકે વોહ ખીમાર કપરમે, — હુવા કુછ ન દવાસે.

રહે જાએંગી મમ હસરતે દીલકી પાંહાં અફસોસ, — જમ આવેગા પયેગામ
મમ છોડ અમમ હોંગે ગીરીફતાર કપરમે, ઇસ કાલુ ખલાસે.

કયા કામ હમે આવેંગે એહ દૌલતો કુનીઆ, — એહ અયેશ ઝૌર આરામ,
ન સાય કોઈ આવેંગે તમ વાર કપરમે, — રખ કામ ખુદાસે.

ગોપીચંદકી રાનીઓં ઊસકો નહલાતે વકત ગાતી હયેં.

ગરબી

(“ છનકારી તારે આહને” મે વાગેરે પ્રકી.” — એ રાહ પર)

ભર પાની સહેલીઆં હયેં દેતી સોહામની,
દેતી સોહામની, રાજ દેતી સોહામની — ભર પાની સહેલીઆં.

ચૌકી સોનેરીપે પયેકા ભર ભર લેવે નોર,
રાનીઆં બંધે હાત ધુલાવે તોરા સરીર. — ભર પાની સહેલીઆં.

રાજન મલો અંગ જરા અતર ઝૌર અખીર,
ખાદ ભલા બાંધીએ કતરેંદાં ચીરા સીર. — ભર પાની સહેલીઆં.

મોહન તોરા મુખડા ખીરાજે અંદર મમાન,
સોલા સૌ રાનીઆં તોરી દેત તોપે જન. — ભર પાની સહેલીઆં.

સહેલીઆં બારા સૌ કરત સેવા હયે ખડી,
મારીઆં દેત પાનીકી જી હીરોંમે જડી.—ભર પાની સહેલીઆ.

નાહો નાહો નાહો રાજજી નાહો માહારાજ,
પહેનો ફેર સોહામને સરપે જડીત તાજ.—ભર પાની સહેલીઆ.

બયેકો ફેર આરામસે જી રાનીઓંકે સંગ,
સંગ સખીઆન ચુદરકે ઉડવાઇઓ રસ રંગ.—ભર પાની સહેલીઆ.

જીંદગીકા રસ્તા.

૫૬.

("મયે મોહન સંગ પરીત લગાઈ"—એહ રાહ પર)

કહેદે મુસાફર, કાંહાંસે તુ આયા,
જાવેગા કાંહા તુને રસ્તા બુલાયા.—કહેદે મુસાફર.

નાહી ખુબર તોહુ અપને વતનકી,
મારગ સાચ કંહીં નાહી પાયા;
સાથી ન તેરા ન કોઈ હયે રાહી:
ખાજ એહ ભારી હયે સરપે ઉઠાયા.—કહેદે મુસાફર.

સાગર ભવકોતો ખીચ બહુત હયે,
કયેસે ઉતરીએ એહ દરીઆ પરાયા;
નાવ એહ ઉછલત મૌજોંપે ભારી:
સંયેંકડોંને સીંકુંમે જાન ગમાયા.—કહેદે મુસાફર.

તન મનકી કધુ આશ ન રખીઓ,
હીમત હારેતો જાહાજ ડુબાયા,
ડુબકે ખડક ઔર પાહાડો ફીકરકે;
ને રસ્તા ફદમ દર ફદમ અટકાયા.—કહેદે મુસાફર.

નેકીકા હોકા લીઆ જીએ હાતો,
આપર અપને મુકામકો પાયા ;
આરામ ચયેનસે અમરત પીઆ :
મનકી મુરાદકા રતન મીલાયા.—કહેદે મુસાફર.

સચ્ચા ગુરૂ—એક યજ્ઞદાન.

૫૬—જંગોટી.

(“બનસી બાલ સો મોર મન રૂસ ગયો રે.”—એહ સહ ૫૨.)

ગુરૂ સાગ. સીવા રામ દુભ કોઈ નાંહીં રે,
ભયો ભયા જગત સખ તોરે ચરન.—ગુરૂ સાચ.

માનવ કોઈ—વાકી ન પૈહોંચે,
મલનાથ વોહી એક ખીચે જગ સાંધરે—ભયો ભયો.

સાધુ સંત—દેખનકે મગરે,
સંત સીખ દેનહાર સાચ હર વોહીરે.—ભયો ભયો.

કુંડત શોધત—શૃશટીએ મારી,
ખીચ જલ થલ જોડી વાકી નાહી પાઈ રે.—ભયો ભયો.

ખારી ખારી—માંગું રહાઈ,
દયા દીપક દીખાએ દત અખ કાંઈ રે.—ભયો ભયો.

માંગું માંગું—મનકી મુરાદે,
ધરં સીસ તોરે ચરન કર પાક પાઈ રે.—ભયો ભયો.

પાઉં પાઉં—દરસ તેહારો,
દસ માંગે ધર આસ એહી મન માહીરે.—ભયો ભયો.

આરામ દીજો—દોનો જગતએ,
ધરં ચીત તેરો નીત પ્રભુ પચતાઈ રે.—ભયો ભયો.

સાધુઓની અરજ.

૫૬—૫૨૪

દયાવંત દાતાર કીજો દયા,
કરમ કર મયાકી શીરાવો નીગાહ.
ખડા પાપી પાંહોં અપને સરકો કુકા,
દરસ તેરા સાંઈ જરા તુ ખતા ;
તેરે ખીકી આગ કર તુ નરમ,
ગોપાચંદમે કીજો દયાસે કરમ.

દયાવંત દાતાર કીજો દયા,
કરમ કર મયાકી શીરાવો નીગાહ.

એક ખોસેકે લીએ આનેજી.

ગજલ.

કુત હમ હયેં જાની તેરે તલખગાર ખોસેકે,
રાજી જો હોં તો હોંગે ખરીદાર ખોસેકે.
મરીજે ધરિકો ન હો આરામ દાડસે,
જીસે ગુજર ગયે હયેં કયે ખીમાર ખોસેકે.
કાશી નહી હયેં ધ ત તેરે વસતકીહી જામ,
વરને પીલાવો પયાલેલી દો ચાર ખોસેકે.
સખતીસે રોજ કટતા હયે, ગીરીઆમે મારી રાત,
જીસ દીનસે કર ગયે હો તુમ એકુસાર ખોસેકે.
હાતોસે અપને મુઝકો નં કીજો કપલ કપ્તુ,
તીરછી નીગાહસે તેજ હયેં તલવાર ખોસેકે.
દાંતોકે ખીચ હમ ન તુ આરામે જાં મેરી,
રૂપ પર લગેંગે વરને તેરે વાર ખોસેકે.

